

**A Kúria  
mint felülvizsgálati bíróság  
ítélete**

**Az ügy száma:** Pfv.V.22.585/2017/14.

**A tanács tagjai:** Dr. Madarász Anna a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia bíró, Dr. Vasady Loránt Zsolt bíró

**A felperes:**

**A felperes képviselője:** Dr. Vásárhelyi Ügyvédi Iroda (fél címe 2, ügyintéző: Dr. Vásárhelyi János ügyvéd)

**Az alperes:**

**Az alperes képviselője:** Bebesi István Ügyvédi Iroda (fél címe 1, ügyintéző: Dr. Bebesi István ügyvéd)

**A per tárgya:** biztosítási szerződés teljesítése

**A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:** alperes

**A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:** Fővárosi Törvényszék  
2.Gf.75.036/2017/11.

**Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:** Pesti Központi Kerületi Bíróság  
20.G.304.171/2015/23.

**Rendelkező rész**

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 653.000 (hatszázötvenháromezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

**Indokolás**

**A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] A felperes 2015. május 22. napján mezőgazdasági növénybiztosítási ajánlatot intézett az alpereshez a 2015. termelési évre a sz-i, z-i és p-i termőföldjeire. Az igényelt biztosítás B-jégeső, tűz, C-jégeső, tűz, D-jégeső, tűz biztosítási eseményre vonatkozott. Az ajánlat szerint 4.804.868 forintban kalkulált biztosítási díjat egy összegben átutalás útján kívánta teljesíteni, de maga az ajánlatnyomtatvány az alperes bankszámlaszámát nem tartalmazta. Az ajánlatot a felperes elektronikus úton juttatta el az alpereshez.
- [2] A biztosítási szerződéshez kapcsolódó Mezőgazdasági növénybiztosítások Ügyfél-tájékoztató és Általános Szerződési Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) 1.1.1. pontja értelmében a biztosítási szerződés részét képezi az ajánlat és annak valamennyi melléklete, a díjtájékoztató, az ÁSZF és a fedezetigazoló dokumentum. A 6.2.1. pont szerint a biztosítás díja a biztosító által kiállított számlán feltüntetett fizetési határidő napján esedékes.

- [3] Az alperes a biztosítási ajánlatot elfogadta, arról a kötvényt és a biztosítási díjról a számlát kiállította, azonban azt a felperes nem kapta meg.
- [4] A biztosítási szerződésben megjelölt területet 2015. július 8. napján vihar és jégeső sújtotta. A felperes a kárügyintézéshez kapcsolódóan 2015. július 9. napján fizette meg az alperesnek biztosítási díjat.
- [5] Az alperes azzal utasította el a felperes igényét, hogy a biztosítási díjat a kiküldött számla esedékességének határidejéig nem fizette meg, ezért a kár bekövetkezésének idején nem állt fedezetben, díj nemfizetés következtében.
- [6] Az alperes által egyébként elvégzett kárbecslés az elszenvedett jégkár összegét - az önrészt is figyelembe véve - 27.613.899 forintban határozta meg.

### **A kereseti kérelem és az alperes védekezése**

- [7] A felperes 2015. október 27. napján előterjesztett keresetében 27.613.899 forint, ennek 2015. július 8. napjától a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:48 § (1), (3) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy az alpereshez intézett és visszaigazolt mezőgazdasági növénybiztosítási ajánlat ellenére sem kötvényt, sem számlát vagy fizetési felszólítást nem kapott, az ajánlatban a biztosító bankszámlaszáma sem szerepelt. 2015. július 8. napján a termőföldjeit komoly viharkárral vegyes jégeső sújtotta mintegy 75.000.000 forint kárt okozva. A biztosítási díjat 2015. július 9. napján utalta át. A kárbejelentés intézése során az alperes közölte, hogy nem volt a felek között jogviszony, mert a biztosítási díjat az esedékességtől számított harminc napon belül nem fizette meg. Állította, hogy a biztosítási díjat azért nem fizette meg, mert az alperes a számlát vagy a kötvényt nem küldte meg, így a fizetési kötelezettségéről nem értesülhetett. A felperes nem eshetett késedelembe. A számla kiállítása, a fizetési kötelezettség beálltáról való értesítés az alperes feladata volt. Az ÁSZF 6.2.1., 6.3.1. pontjának és a Ptk. 6:445. § (1), (4), 6:447. § (1), (2), 6:449. § (1) bekezdésének alapulvételével a felperes kifejtette, hogy a biztosítási ajánlat nem tartalmazott olyan kikötést, hogy a felperes azonnal fizessen. Az ÁSZF a kiállított számlán feltüntetett esedékességtől számított harminc napot határozta meg a fedezeti időszaknak, de alaposan feltehető, hogy még az alperes is úgy gondolta, hogy a számlát azért kell kiküldeni az ügyfélnek, hogy a fizetési kötelezettségéről, annak határidejéről értesülhessen. A fizetési kötelezettségének az alperes késlekedése miatt nem tudott eleget tenni. Hivatkozott továbbá a Ptk. 1:2. § (1), 1:4. § (1), (2) bekezdésére.
- [8] Az alperes védekezésére előadta, hogy csak a megküldött számla esetén alkalmazható az a jogkövetkezmény, hogy a teljesítési határidő lejártát követő harminc nappal a szerződés megszűnik. Az ÁSZF és az egyéb szerződéses rendelkezések a megszűnési határidőt nem a biztosítási ajánlat vagy annak elfogadása időpontjához kötik, hanem a kibocsátott kötvényhez tartozó számla szerinti teljesítési határidőhöz.
- [9] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Felhívásra akként nyilatkozott, hogy azösszezszerűséget nem vitatja. Állította, hogy a felperest a szerződéskötéskor alkusz képviselte, aki az ajánlat befogadását követően visszaigazoló emailt kapott, valamint annak mellékleteként a befogadott ajánlatot, a szerződési feltételeket és a biztosítási díjhoz kapcsolódó mezőgazdasági támogatás igénybevételéhez szükséges nyomtatványt is megkapta, így tisztában volt a szerződési feltételek - köztük a 6.3.1. pont - tartalmával. A kötvények, számlák és törlésértesítők előállításával és postázásával az Nyomda Zrt.-t bízta meg. A nyomda egy biztonsági eljárás keretében az elektronikus úton megküldött adatállományt feldolgozza, nyomtatja és borítékolja, ennek megtörténtét az alperes felé visszaigazolja, ami tartalmazza a postázás adatait. A nyomdai folyamatot az alperes kihelyezett munkavállalója személyesen ellenőrzi. A kötvény és a számla kiállítása, és a felperes címére postázása e folyamat keretében megtörtént. A felperesnek két

kötvényt postáztak, mert az elsőn nem szerepelt valamennyi záradék. A kötvények előállítására 2015. május 22-én illetve június 5-én, a postázás 2015. május 27-én és június 9-én történt meg. Mindazonáltal tagadta, hogy a felperes számla nélkül nem tudta az átutalást teljesíteni, mert ezt a káresemény után megtette, vagyis ismerte az alperes számlaszámát, figyelemmel az előző évben már fennállt szerződési kapcsolatra. A felperesnek - akár az alkusz segítségével, vagy anélkül is - minden adat a rendelkezésére állt a teljesítéshez, ismerte a kötvényszámot és a biztosítási díj összegét. A felperesnek az együttműködési kötelezettsége körében jeleznie kellett volna, hogy nem kapott kötvényt, számlát. Értesítés hiányában abban a hiszemben volt, hogy a felperes minden releváns dokumentumot kézhez vett.

### **Az első- és másodfokú ítélet**

- [10] Az elsőfokú bíróság 2016. november 8. napján meghozott ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 762.000 forint perköltséget.
- [11] Az indokolásban kifejtettek szerint nem volt vitás, hogy a felperes mint szerződő fél és biztosított, valamint az alperes mint biztosító között a felperes ajánlatának alperes általi elfogadása útján a Ptk 6:439. § (1) és 6:458. § (1) bekezdése szerinti biztosítási szerződés jött létre, melynek értelmében az alperes azt vállalta, hogy a szerződésben meghatározott kockázatra fedezetet nyújt, a felperes pedig biztosítási díj fizetésére vállalt kötelezettséget. A Ptk. 6:447. § (1) bekezdése értelmében a biztosítás első díjrészllete a felek által meghatározott időpontban, ennek hiányában a szerződés létrejöttkor esedékes; a folyótatólagos díj pedig annak az időszaknak az első napján esedékes, amelyre a díj vonatkozik. Az egyszeri díjat a szerződés létrejöttkor kell megfizetni. A felek e rendelkezéstől eltértek, és az egyszeri éves díjat nem a szerződés létrejöttkor kellett megfizetni, hanem annak esedékessége 2015. június 6-a volt. A felperes a biztosítási díjat csak 2015. július 9-én fizette meg. A biztosítási szabályzat 6.3.1. pontja szerint megszűnik a biztosítási szerződés a biztosítási díj esedékességétől számított harmincadik nap elteltével, feltéve, hogy a felek eltérően nem állapodtak meg, ha addig a hátralékos díjat nem fizették meg, és a biztosított díjhalasztást sem kapott, illetve a biztosító a díjkövetelést bírósági úton nem érvényesítette. A felperes a biztosítási díjat az esedékességtől számított harmincadik nap elteltével nem fizette meg, ezért a biztosítási szerződés a biztosítási szabályzat 6.3.1. pontjára tekintettel megszűnt, így az alperest biztosítási összeg fizetésére kötelezettség nem terheli.
- [12] Az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (3) bekezdése alapján tájékoztatta a feleket arról, az alperest terhelte a bizonyítás, hogy a számla megküldése megtörtént a felperes részére, illetve a felperes egyéb módon tudomással rendelkezett a biztosítási díj megfizetésének esedékességi időpontjáról. Az alperes a 2015. május 22. és június 5. napján kiállított kötvényt és a 2015. május 22-én kiállított számlát a felperes részére történő kézbesítés céljából átadta az Nyomda Zrt.-nek, aki így az alperes Ptk. 6:148. § (1) bekezdése szerinti közreműködőjének minősül, és akinek a magatartásáért az alperes felel. Az Nyomda Zrt. a küldeményeket, köztük a perbeli kötvényt és számlát is, a felperes részére történő kézbesítés céljából a Magyar Posta Zrt.-nek adta át, tehát a Magyar Posta Zrt. is az alperes Ptk. 6:148. § (1) bekezdése szerinti közreműködőjének minősül. Az Nyomda Zrt. a küldeményeket nem könyvelt, hanem közönséges küldeményként adta át a kézbesítésre, így azok feldolgozása és továbbítása okiratilag nem mutatható ki.
- [13] Az elsőfokú bíróság mellőzte az alperes igazságügyi informatikai szakértő kirendelése iránti bizonyítási indítványát, hiszen a szakértő csak azt tudná bizonyítani, hogy a küldemények a Magyar Posta Zrt. részére kézbesítés céljából átadásra kerültek-e, azonban azt nem, hogy a küldeményeket a felperes át is vette.
- [14] Az elsőfokú bíróság nem találta tehát bizonyítottnak, hogy a kötvényt és a számlát a felperes átvette.

Vizsgálta azonban, hogy a felperesnek volt-e tudomása, illetve kellő gondosság mellett tudomással rendelkezhetett-e a biztosítási díj megfizetéséhez szükséges adatokról, hogy a fizetési kötelezettségének határidőben eleget tudjon tenni. A biztosítási díj összegét maga a felperes által adott ajánlat is tartalmazta, így a fizetendő összegről nem vitásan tudott. A felperes az ajánlatát 2015. május 22-én tette, arra 2015. május 22-én e-mailen érkezett válasz az alperestől az alkusznak, ami tartalmazta, hogy az alperes a biztosítási kötvényt az ajánlat véglegesítését követően néhány napon belül postai úton küldi ki az alkusznak. A Ptk. 1:3. § (1), 1:4. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel amennyiben az alperes által jelzett rövid határidő alatt sem a felperes, sem az alkusz részére a kötvényt és a számlát nem küldték meg, az adott helyzetben elvárható magatartás az lett volna, ha a felperes eljár a kötvény, illetve a számla beszerzése érdekében, hogy a már hatályba lépett biztosítási szerződés alapján fennálló biztosítási díjfizetési kötelezettségét teljesíteni tudja. Amennyiben nem így járt el, ezen felróható magatartására előnyök szerzése végett nem hivatkozhat, hiszen a perbeli helyzetben az általában elvárható magatartást mulasztotta el, és ezért nem szerzett tudomást a biztosítási díj fizetésének esedékességéről. A felperes nemcsak számla befizetésével, hanem számlaszámra történő befizetéssel is teljesíthette volna a fizetési kötelezettségét, hiszen az ajánlata is átutalást jelölt meg fizetési módként. A számlaszámot ismerte egyrészt az alperessel fennállott korábbi szerződése alapján, másrészt pedig az alkusznak is rendelkezésére állt. Ezt támasztja alá az a körülmény is, hogy a biztosítási esemény bekövetkezte után a felperesnek az alkusz (azaz saját közreműködője) útján egy napon belül sikerült kiderítenie mind a fizetési határidőt, mind a számlaszámot, amire a biztosítási díj fizetendő volt, és számla hiányában is sikerült a biztosítási díjat megfizetni átutalással. Tehát nem volt akadálya annak, hogy ezeket az adatokat a felperes az alkusztól, azaz saját közreműködőjétől korábban megtudja, és a biztosítási díj fizetése iránti kötelezettségének határidőben eleget tehessen.

- [15] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett.
- [16] A másodfokú bíróság 2017. szeptember 7. napján meghozott - 2017. szeptember 20. napján 11/I. sorszámon kijavított - ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 27.613.899 forintot, ennek 2015. augusztus 8. napjától a kifizetésig terjedő időre járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékével egyező késedelmi kamatot, valamint 6.339.422 forint első- és másodfokú perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [17] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a peres feleket terhelő bizonyítási kötelezettség terhét és terjedelmét a régi Pp. 164. §-a alapján helyesen állapította meg, erről a feleket a régi Pp. 3. § (3) bekezdése szerint megfelelően tájékoztatta, a felek által tett nyilatkozatokra tekintettel a bizonyítási eljárást a szükséges terjedelemben folytatta le, és a tényállást helyesen állapította meg, a levont jogi következtetéseket azonban nem osztotta teljeskörűen.
- [18] Helytállónak találta azt a megállapítást, hogy a perbeli jogviszonynál az új Ptk. irányadó rendelkezéseit kellett vizsgálni, és a Ptk. 6:5. § (2) bekezdése alapján azt is, hogy a számla felperes általi átvételét az alperes nem tudta bizonyítani, így az vele szemben nem hatályosult. A Ptk. 6:447. § (1) bekezdése szerint a biztosítás első díjrészlete a felek által meghatározott időpontban, ennek hiányában a szerződés létrejöttkor esedékes. Erre tekintettel vizsgálta, hogy a felek szerződésére irányadó ÁSZF milyen rendelkezést tartalmaz. A 6.2.1. pont szerint a biztosítás díja a biztosító által kiadott számlán feltüntetett határidő napján esedékes. A 6.2.2. pont szerint pedig az egyszeri díjat (mert két évnél rövidebb, határozott tartamú biztosítás egyszeri díj fizetéséről van szó) a biztosítási szerződés létrejöttkor kell megfizetni. Az alperes védekezésében előadta, ha a számla hatályosulását nem lehet megállapítani, a felperes akkor sem hivatkozhat arra, hogy nem tudta volna megfizetni a biztosítás díját, mert korábban is szerződéses kapcsolatban álltak, és a díjfizetés módját - erre is figyelemmel - ismerte. A felek nyilatkozatai alapján ismert, hogy a káresemény évét

megelőzően csak egy alkalommal, 2014-ben volt közöttük a perbelihez hasonló biztosítási jogviszony, és az alperes akkor is számlát bocsátott ki a díjról. Abban határozta meg a díjfizetés esedékességét, és az ott megszabott határidőn belüli díjfizetést fogadta el. A felek egyike sem hivatkozott arra, hogy a 2015-ös évben nem a perben alkalmazandó szerződési feltételek mellett jött létre a szerződés, ekként nem helytálló az alperes álláspontja, hogy a felperesnek a szerződés létrejöttének időpontjában kellett a díjat megfizetnie.

- [19] A másodfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alperes a korábbi Ptk. és a biztosítási szakágban kialakult gyakorlat szerint halasztott fizetési módot alkalmazott, amely szerint számlát bocsát ki, és az ebben meghatározott esedékességi időpontban kell a biztosítási díjat megfizetnie a szerződőnek. A felperes az esedékesség időpontjának ismerete hiányában a Ptk. 6:153. §-a alapján késedelembe nem eshetett, a díjfizetési kötelezettség elmulasztásának ténye sem állapítható meg a terhére, így a Ptk. 6:449. §-ában szabályozott jogkövetkezmények sem vonatkozhattak rá.
- [20] Az előző évi gyakorlatra tekintettel - amikor is az ajánlat elfogadása után több mint öt hét múlva történt meg a számla kiállítása - a május 22-i ajánlathoz képest július első hetében még nem kellett arra gondolnia a felperesnek, hogy nem fog számlát kapni. Nem állapítható meg, hogy a felperesnek a számla hiányát vagy annak késedelmét észlelnie kellett volna, így az együttműködési kötelezettség elmulasztása nem merülhetett fel e vonatkozásban. Utalt a másodfokú bíróság a Ptk. 6:63. § (5) bekezdésében foglaltakra is, miszerint a szerződés tartalmává válik minden szokás, melynek alkalmazásában a felek korábbi üzleti kapcsolataikban megegyeztek és minden gyakorlat, amelyet egymás között kialakítottak. Nem állapítható meg, hogy a szerződés akár a törvény alapján, akár a szabályzat 6.3.1. pontja értelmében megszűnt, így a biztosítási esemény idején az alperes szolgáltatási kötelezettsége fennállt. Az alperes a káresemény bekövetkezésének tényét és összecszerúságát sem vitatta, e körben a régi Pp. 163. § (2) bekezdésére figyelemmel további bizonyítás felvételére nem volt szükség.

### **A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**

- [21] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság határozatának helybenhagyásával a kereset elutasítását kérte.
- [22] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást teljeskörűen felderítette, azt helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság azonban az elsőfokú eljárásban lezárult bizonyítási eljárást jogszabálysértően ismét megnyitotta, majd a másodfokú eljárásban beszerzett bizonyítékok alapján a feltárt tényállásból megalapozatlan, iratellenes és jogszabálysértő következtetést vont le. Soha sem vitatta azt a körülményt, hogy a kötvény és a számla átvételét nem tudja igazolni, ezzel együtt többször is kifejtette, hogy a per tárgyát képező biztosítási jogviszonyban a felperes volt az, aki nem tett eleget az együttműködési kötelezettségének. A biztosított elsődleges kötelezettsége a biztosítási díj megfizetése. A másodfokú bíróság szerint a felperes nem sértette meg az együttműködési kötelezettségét azzal, hogy a biztosítási ajánlat 2015. május 22-i beküldését követően egészen 2015. július 8. napjáig, a káresemény bekövetkezéséig nem jelezte, hogy kötvényt, számlát nem kapott, és biztosítási díjat sem fizetett. A „korábbi üzleti gyakorlatára” történő másodfokú ítéleti hivatkozás téves és jogszabálysértő. Az elsőfokú eljárásban nem tett arra tényállítást, hogy bevett üzleti gyakorlat részét képezte a késedelmes számlakiküldés, és hogy már 2014. évben is késedelmesen kapta meg a számlát, erre bizonyítást nem ajánlott fel. A késedelmes számlakiküldés, mint a felek között bevett üzleti gyakorlat csak a fellebbezésben jelent meg, így azt a másodfokú bíróságnak mint a fellebbezési eljárásban előadott új tényt és körülményt figyelmen kívül kellett volna hagynia. Ezzel szemben a másodfokú bíróság megnyitotta a bizonyítási eljárást. A „szokásos üzleti gyakorlat körében” a bizonyítás a régi Pp. 235. §-ában és 141. § (6) bekezdésében rögzített korlátozásokkal szemben jogszabálysértően beszerzett bizonyítékokat a régi Pp. 206. § (1) bekezdésében írtakkal ellentétesen mérlegelve állapította meg, hogy a felek közötti szokásos üzleti gyakorlatban az alperes

késedelmesen küldött számlát a biztosítási díjról. Erre a megállapításra a másodfokú bíróság a jogszabálysértően beszerzett bizonyítékok értékelésével sem juthatott volna. A felperes csupán állította, hogy már 2014-ben is késedelmesen kapott számlát, de ezt nem bizonyította. A Ptk. 6:63. § (5) bekezdésében rögzítettek a másodfokú bíróság álláspontjától eltérően, a jelen ügyben nem valósultak meg. A felek között mindösszesen egy biztosítási szerződés volt 2014-ben, a kötvény és a számla kiállítása és kiküldése körében az ott alkalmazottak nem minősíthetők üzleti szokásnak. A másodfokú bíróság a felek „korábbi üzleti gyakorlatának” megállapításakor nem volt figyelemmel arra a tényre sem, hogy teljesen más volt a szerződéskötés módja, más volt a biztosítási ajánlat megtétele és a kockázatviselés időpontja, és teljesen más szerződési feltételek vonatkoztak a 2014. és a 2015. évi mezőgazdasági biztosítási szerződésekre. Míg a 2014-ben a díjfizetés elmulasztása esetén kilencven nap türelmi időt biztosított, azaz díj nemfizetés esetén az esedékességtől számított kilencven nap elteltével szűnt meg az szerződés, addig 2015-ben ez lecsökkent harminc napra, ahogyan arra az „Eltérés a korábbi szerződéses gyakorlattól” elnevezésű dokumentumban fel is hívták a felperes figyelmét.

- [23] A felperesnek a 2015. évi szerződés esetében tudomása volt arról, hogy a késedelembe esés időpontját követő harminc nap elteltével a biztosítási szerződés megszűnik, és arról is, hogy ez az előző évben még kilencven nap volt. Mindezek alapján különös jelentősége volt a 2015-ben az idő múlásának, és így fokozottan elvárható lett volna felperestől, hogy tevőlegesen, aktív és közreműködő magatartást tanúsítva meggyőződjön arról, hogy egyáltalán létrejött-e a biztosítási szerződés, és a számlát kiküldték-e. A 2014. és 2015. évi szerződés eltért abban is, hogy míg az előbbi papíralapon jött létre, ahol az alkusz minden papíralapú dokumentumot elektronikus dokumentummá alakítva küldött meg részére, addig az utóbbi már egy teljesen automatizált rendszerben jött létre az adatok elektronikus feltöltésével. Az alkusz kapott egy visszaigazoló e-mailt, mely szerint az iratokat néhány napon belül postai úton küldik a felperesnek. 2014-ben ilyen gyakorlat nem volt.
- [24] A másodfokú ítélet téves és bizonyítatlan állításokat tartalmaz. Egyrészt a bíróság szerint a felperes bizonyította, hogy 2014-ben is késedelmesen kapott számlát, de ezt felperes semmivel sem igazolta. Másrészt a másodfokú bíróság szerint a korábbi gyakorlat alapján a felperesnek nem kellett gyanakodnia 2015. július 7-én sem, hogy nem kapott sem kötvényt, sem számlát annak ellenére, hogy 2014-ben az esedékességet követő harmincötödik napon már befizetést teljesített, míg 2015-ben még negyvenöt nap elteltével sem. Iratellenes a másodfokú ítélet megállapítása, miszerint „az előző évi gyakorlatra figyelemmel - amikor is az ajánlat elfogadásához képest több mint öt hét múlva került sor a számla kiállítására -, a május 22-i ajánlathoz képest július első hetében még nem kellett arra gondolnia a felperesnek, hogy nem fog számlát kapni.” A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a hivatkozását is, hogy a felperesnek már a kötvény kézhez nem vétele miatt is lépéseket kellett volna tennie. 688.131.000 forint volt a biztosítási összeg, azaz a felperes ilyen értékű növényi állományt biztosított, így elvárható lett volna, hogy az ajánlat visszaigazolását követően elsődlegesen arról érdeklődjön, hogy létrejött-e egyáltalán a biztosítási szerződés. A felperesnek elsődlegesen amiatt kellett volna aggódnia, hogy az óriási értékű növényi állomány fedezeti körbe került-e vagy sem. Elvárható lett volna, hogy az alkuszán keresztül érdeklődjön, hogy mi a helyzet a biztosításával. Amennyiben a felperes ezt még júniusban megteszi, pillanatokon belül kiderült volna, hogy nemcsak a kötvényt, hanem a számlát is kiállították, és már meg is küldték a részére. A felperes nem tett eleget az együttműködési kötelezettségének.
- [25] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság elvégezte mindazon bizonyítási és bizonyíték-értékelési tevékenységet, amelyet az elsőfokú bíróság csak részben és hibásan tett meg, illetőleg ezen hiányosság okán a rendelkezésre álló bizonyítékokat az elsőfokú bíróság tévesen értékelte. A bizonyítási teher kiosztása és a bizonyítandó tények körében hiányosan járt el, téves tényállást állapított meg, mi több iratellenes álláspontra helyezkedett. Az elsőfokú bíróság nem tartotta magát a tárgyaláson közölt

bizonyítandó tényekhez és bizonyítási teherhez. A közölt bizonyítási teherhez képest az alperes nem bizonyította, hogy a számlát a felperesnek megküldték volna, és azt sem bizonyította, hogy egyéb módon ismerettel rendelkezett a felperes ennek hiányában a számlafizetési határidőről. Ehhez képest a felperesnek rótt fel az együttműködési kötelezettség megszegését, amelyre azonban korábban sem bizonyítandó tény, sem bizonyítási terhet nem közölt, amellyel a régi Pp. 3. § (3), 206. § (1) bekezdése és a 221. §-a sérelmét valósította meg. A megfelelő bizonyítás lefolytatása indokolt és szükségszerű volt, ennek még igazából új keretei sem voltak.

[26] A másodfokú bíróság előtti eljárásban bebizonyosodott, hogy az elsőfokú ítélettel szemben nem engedhető meg, hogy az alperes saját felróható magatartására jogot alapíthasson. A Ptk. 1:3. és 1:4. §-ába ütköző módon a jóhiszeműség és tisztesség követelményével nem egyeztethető össze, hogy az alperes visszaéljen a joggal, illetőleg a Ptk. 1:5. §-ába foglalt módon visszaélhessen, és a szerződés megszűnését alapítsa olyan okra, amelyet maga idézett elő. A bevett üzleti gyakorlatra a felperes már az elsőfokú eljárásban hivatkozott, csak az elsőfokú bíróság az értékelés során teljes mértékben figyelmen kívül hagyta. Hivatkozott erre a fellebbezésében is, ekként sem a régi Pp. 235. §-a, sem a 141. § (6) bekezdése nem sérült, a beszerzett bizonyítékok pedig nem jogszabálysértéssel álltak elő. A felek között elsődlegesen a tekintetben volt vita, hogy 2015. július 8. napján a növénybiztosítási szerződés biztosítottja volt-e a felperes.

[27] Az alperes a káresemény bekövetkezésének tényét és összepszerűségét sem vitatta, e körben a régi Pp. 163. § (2) bekezdésére figyelemmel további bizonyítás felvételére nem volt szükség. Vizsgálat tárgyát az kellett képezze, hogy a biztosítási esemény bekövetkeztekor fennállt-e a felek között a biztosítási jogviszony. A biztosítási szerződés részét képező ÁSZF 6.2.1. pontjában foglaltak szerint a biztosítás díja a biztosító által kiállított számlán feltüntetett fizetési határidő napján esedékes. A régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy a számlát megküldte a felperesnek, azaz a számlát, illetőleg a kötvényt kiállította, és azok postázása megtörtént, és azt is bizonyítani kellett, hogy azokat a felperes megkapta. Az nem nyert bizonyítást, hogy ezen küldeményeket a posta ténylegesen meg is küldte a felperesnek, mint ahogy az sem, hogy felperes azokat átvette volna. Az alperesnek különös figyelmet kellene fordítani ezen iratok tényleges megküldésére és ennek igazolására. Sima küldeményként semmi sem igazolja, hogy az eljutott a címzetthez. Az alperes nem tudta hitelt érdemlő módon bizonyítani, hogy a kötvényt és a számlát a felperesnek megküldte, így a felperes nem értesülhetett a fizetési határidőről, ezért késedelembe sem eshetett. A korábbi évek szerződéses gyakorlatának ismeretében nem kellett, hogy furcsállja, még nem kapott számlát, mivel az adott évre vonatkozó növénybiztosítási szerződés megkötésére mindig is ugyanezen időszakban került sor. Például a 2014. évi biztosítási díj esedékessége is június 27-e volt, azaz a felperesben nem kellett, hogy gyanút keltsen az, hogy még nem kapott kötvényt, illetőleg számlát. Az alperes olyan gyakorlatot honosított meg költségcsökkentési megfontolásból, ami saját maga számára is követhetetlenül tette olyan lényeges körülmények figyelemmel kísérését, mint hogy a számla egyáltalán megérkezik-e a címzetthez. Annak, hogy a szerződéskötés papíralapon, vagy elektronikusan történik-e, a bevett gyakorlat szempontjából nincs jelentősége. A fizetési határidőt tartalmazó számla, illetőleg a kötvény megküldésének elmaradása esetén alperes nem hivatkozhat arra, hogy az ÁSZF 6.3.1. pontja szerint a biztosítási szerződés megszűnt, hiszen éppen a számla tartalmazza a fizetési határidőt, amelynek közlése viszont egyértelműen az alperes kötelezettsége, tehát a biztosítási szerződés a biztosítási esemény bekövetkeztekor fennállt. Ha a felperes a késedelembeesésről nem értesülhet, akkor vele szemben nem lehet a késedelem jogkövetkezményeit alkalmazni.

[28] A Ptk. 6:439. §-ából és a 6:5. § (2) bekezdéséből egyértelműen megállapítható, hogy az alperes az, akinek a felperest olyan helyzetbe kell hoznia, hogy díjfizetési kötelezettségének eleget tudjon tenni. Ez pedig annyit jelent, hogy az együttműködési kötelezettség körében a számlaközlés vonatkozásában az alperesnek elől kell járnia. 2014-ről 2015-re a szerződési feltételek megváltoztak, a respiró időszak lecsökkent, amelyre vonatkozó figyelemfelhívó tájékoztatást az

alperes meg is adta. Mindennek azonban csak akkor van jelentősége, amennyiben a biztosítási díj esedékességét a felperessel közlik. Igen speciális volt az alperes szerződési technikája, ugyanis úgy vállalt tárgyév májusában az év elejére visszamenőleg szolgáltatási kötelezettséget káreseményre díjfizetés ellenében, hogy tudatában volt annak, a káresemény az ajánlat beküldéséig nem is történt.

- [29] Az esedékesség időpontjának ismerete hiányában a Ptk. 6:153. §-a alapján késedelembe nem eshetett, a díjfizetési kötelezettség elmulasztásának ténye sem állapítható meg a terhére, így a Ptk. 6:449. §-ában szabályozott jogkövetkezmények sem vonatkozhattak rá. A biztosítási esemény (káresemény) idején az alperes biztosítási szolgáltatási kötelezettsége fennállt.

### **A Kúria döntése és jogi indokai**

- [30] A jogerős ítélet felülvizsgálatára a régi Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében csak jogszabálysértés miatt van mód. A felülvizsgálat keretét meghatározza a felülvizsgálati kérelem (rég Pp. 275. § (2) bekezdés), és ezen belül a fél által megjelölt jogszabálysértés (rég Pp. 272. § (2) bekezdés, 1/2006. (II. 15.) PK vélemény 3. pont). A felperes megsértett jogszabályi rendelkezésként a régi Pp. 141. § (6), 206. § (1), 235. § (1) bekezdését, a Ptk. 6:63. § (5) bekezdését jelölte meg. A Kúria a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül.
- [31] A régi Pp. 275. § (3)-(4) bekezdésére figyelemmel csak az olyan eljárási szabálysértés alapoz meg eredményes felülvizsgálatot, aminek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.
- [32] A jogerős ítélet jogi indokolása tartalmazza, hogy az elsőfokú bíróság a felek által tett nyilatkozatokra tekintettel a bizonyítási eljárást a szükséges terjedelemben lefolytatta, és a tényállást helyesen állapította meg. A tényállást nem egészítette ki, még azzal a körülménnyel sem, ami már az elsőfokú eljárásban is ismert volt, vagyis hogy a felek között már 2014. évben is állt fenn mezőgazdasági biztosítás. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetésekkel nem értett egyet. Ez azonban nem jelenti a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését.
- [33] Az alperes a másodfokú bíróság bizonyítás kiegészítésére irányuló eljárását sérelmezte. Tényszerűen a másodfokú bíróság a régi Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettségről egy kiegészítő tájékoztatást adott, miszerint a felperest terheli annak bizonyítása, hogy a felek között a korábbi években milyen gyakorlat állt fenn a biztosítási szerződések megkötése tárgyában. E felhívásra a felperes nyilatkozott, de új bizonyítékot nem csatolt. Ezzel szemben az alperes volt az, aki a 2014. évre vonatkozó szerződéshez kapcsolódó iratokat benyújtott a bíróságnak.
- [34] A régi Pp. 141. § (6) bekezdése szerint ha a felek valamelyike tényállításának, nyilatkozatának előadásával, bizonyítékainak előterjesztésével - a (2) bekezdésben előírt kötelezettsége ellenére - alapos ok nélkül késlekedik, és e kötelezettségének a bíróság felhívása ellenére sem tesz eleget, a bíróság a fél előadásának, előterjesztésének bevárása nélkül határoz, kivéve, ha álláspontja szerint a fél előadásának, előterjesztésének bevárása a per befejezését nem késlelteti. A felek közötti „szokásos üzleti gyakorlat” tárgyában az elsőfokú bíróság nem közölt a bizonyítási teherrel összefüggő tájékoztatást, ezt először a másodfokú bíróság tette meg. A másodfokú bíróság felhívására a felperes a megadott határidő alatt nyilatkozott, ezért a régi Pp. 141. § (6) bekezdése nem sérült.
- [35] Az előző évi gyakorlatra vonatkozó konkrét adatok valóban a régi Pp. 235. § (1) bekezdése szerinti tilalom alá esnek, az ügy érdemi elbírálására azonban nem hatottak ki a következők miatt.
- [36] A jogerős ítéletben kifejtett jogi álláspont azon alapult, hogy a felek jogviszonyára irányadó ÁSZF 6.2.1. pontja szerint a biztosítás díja a biztosító által kiállított számlán feltüntetett fizetési határidő napján esedékes. Ahhoz, hogy a biztosított a fizetés esedékességi idejéről értesüljön, a számlát, ezáltal annak tartalmát a tudomására kell hozni. Az alperes a számlát 2015. május 22. napjával keltezetten 2015. június 6-i fizetési határidővel kiállította, vagyis maga sem tekintette irányadónak

az ÁSZF 6.2.2. pontját, miszerint az egyszeri díjat a biztosítási szerződés létrejöttkor, vagyis az ajánlat elfogadásakor kell megfizetni.

- [37] Arról azonban, hogy a díjfizetési kötelezettsége mikor esedékes, a fél csak akkor szerez tudomást, ha ezt vele közlik. A Ptk. 6:5. § (2) bekezdése kimondja, hogy a távollevők között tett jognyilatkozat a címzetthez való megérkezéssel válik hatályossá. Ahogy a alperes által fellebbezéssel nem támadott elsőfokú ítélet is tartalmazta, az alperes a kötvény és a számla felperes részére történő közlését nem tudta igazolni. A felülvizsgálati kérelem az alapelvi rendelkezésekre - amelyekre az elsőfokú ítélet utalt - nem hivatkozott, de az felek együttműködési kötelezettségére a Ptk. 6:62. § (1) bekezdése az irányadó. Ez nem egyoldalú jellegű, vagyis hogy kizárólag a felperesnek kellett volna utánajárnia, miért nem kapott számlát, hanem az alperes kötelezettségét is jelenti, hogy tisztázza a számla általa tudott megküldése ellenére az esedékesség leteltét követően a felperes miért nem teljesített. „A számla kiállítása és kézbesítése közbenső intézkedésként a jogosult kötelezettsége, ha ezt nem teljesíti - illetve teljesítését bizonyítani nem tudja - szerződésszegést a jogosult követ el, amelynek következményei őt terhelik. A kézhezvétel időpontjának bizonytalansága csak akkor esik a kötelezett terhére, ha ez olyan okra vezethető vissza, amelyért a kötelezett - és nem a jogosult - a felelős.” (A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, Szerkesztő: Vékás Lajos Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest 2013. 595. oldal)
- [38] A felperes által hivatkozott Ptk. 6:63. § (5) bekezdése a perbeli esetben nem releváns, mert az alperes marasztalása nem ezen a rendelkezésen alapult, hanem azon, hogy a felperes a díjfizetés esedékessége időpontjának ismerete hiányában nem eshetett késedelembe, a díjfizetés kötelezettségének elmulasztása nem állapítható meg a terhére.

## **Záró rész**

- [39] A jogerős ítélet nem volt jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [40] A perköltségről szóló rendelkezés a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdésén, 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésén alapult.
- [41] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2019. június 19.

Dr. Madarász Anna s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia s.k. bíró, Dr. Vasady Loránt Zsolt s.k. bíró